

REJNIŠKA DRUŽINA KOT MOŽNOST NAJBOLJŠE IZBIRE ZA KONKRETNEGA OTROKA

Za vsakega otroka je najboljša možnost, da zanj skrbijo njegovi starši. Zato je treba z vsemi strokovnimi institucijami podpreti starše, jim pomagati, da bi zmogli sami primerno skrbeti za otroke. Šele takrat, ko ti naporji niso zadostni, ko s strokovno pomočjo ni mogoče doseči v matični družini ustreznih pozitivnih sprememb, se strokovni delavci CSD odločamo za druge možnosti za otroka, za izločitev otroka iz matične družine in premestitev v drugo okolje. Te druge možnosti so lahko: sorodniki, dijaški dom, mladinski dom, stanovanjska skupina, zavod, posvojiteljska družina, rejniška družina.

Tukaj želim razmišljati le o rejniški družini, rejništvu. O rejniški družini kot drugi najboljši možnosti za konkretnega otroka, saj so prva, najboljša možnost starši, matična družina.

V strokovni in laični javnosti velikokrat slišimo, da so otroci prikrajšani zaradi tega, ker so rejenci, da otroci »ostajajo« v rejništvu. Da je rejništvo začasna, kratkotrajna rešitev za otroka, dokler matična družina skupaj s CSD ne sanira vseh težav, da se lahko otrok vrne k staršem. Če to ni mogoče, je treba poiskati za rejenca drugo najboljšo možnost.

Vprašanje je, katera je druga najboljša možnost. Ali je to posvojiteljska družina, mladinski dom, zavod, ali se naj vrne k staršem, čeprav nimajo pogojev za otrokovo pravilno vzgojo in oskrbo? Ali je lahko tudi rejniška družina druga najboljša možnost?

Moja trditev je, da je tudi rejniška družina druga najboljša možnost za otroka.

Rejništvo je začasno in kratkotrajno v naslednjih primerih:

- ko premestimo otroka iz matične družine zaradi bolezni, zdravljenja staršev, zaradi njihove trenutne nezmožnosti za

oskrbovanje in vzgojo otroka;

- če je matična družina sposobna, pripravljena s pomočjo strokovnih institucij v kratkem času odpraviti razloge, zaradi katerih je bil otrok premeščen, če je pripravljena na spremembe v svoji družini, odnosih;
- če so staršem odvzete roditeljske pravice ali dajo soglasje, da se za otroka ureja posvojitev.

V Sloveniji, kjer je rejništvo dobro razvito, če ga primerjamo s tujino, in je veliko otrok vključenih v rejniške družine, je tudi veliko rejništev dolgotrajnih. In to ne zato, ker bi bili otroci tam pozabljeni, ampak ker je to zanje druga najboljša možnost.

Kdaj je rejniška družina druga dolgotrajna (trajna) najboljša možnost za otroka?

1. Ko starši kljub strokovni pomoči niso sposobni spremeniti, izboljšati življenjskih pogojev, da bi se lahko otrok vrnil v matično družino, so pa sposobni vzdrževati redne stike z otrokom. Tako ima otrok rejniško družino, ki skrbi za njegovo ustrezno vzgojo in oskrbo, kjer se uči spoštovati pravila, postavljati meje, se uči komunikacije, se pripravlja na samostojnost. In ima svoje starše, svojo realnost, stvarnost.

2. Otroci, ki s bili nameščeni v rejniško družino npr. po 10., 12. letu starosti, se težko navadijo na novo družino, na nova družinska pravila, odnose. Pri teh otrocih posvojitev velikokrat ni mogoča in tudi ni primerna, saj morajo razreševati še odnos s starši.

3. Otroci so lahko nameščeni v rejniško družino z namenom kratkotrajne namestitve, a se ob delu z matično družino čez leto ali dve pokaže, da vrnitev otroka k staršem ni mogoča, da niso sposobni prevzeti celotne skrbi zanj. Z odvzemom roditeljskih pravic staršem bi lahko čez leto ali dve uspeli in uredili posvojitev za otroka. Vendar je vprašanje, ali lahko otrok, ki je

nekaj let živel v slabih pogojih pri starših, se dobro vključil v rejniško družino, jo sprejel za svoj dom, rejnike pa za svoje druge starše, sprejme še eno družino za svojo, za najboljšo, če pa je zanj ta družina, ki jo ima, njegova, najboljša. Ta otrok uradno ni posvojen, ampak je rejnec, ki ima družino, kjer je sprejet. Ima pravico, da govori o svojih starših, da z njimi vzpostavi tudi stik, če je mogoče. Ima socialno delavko, ki njemu, rejniški družini in matični družini pri tem definiranju, razmejevanju, dogovarjanju pomaga.

4. Otroke s telesno prizadetostjo, duševno prizadetostjo ali manjrazvitostjo, s čustvenimi težavami, vedenjskimi ali drugimi motnjami ali primanjkljaji so rejniške družine velikokrat pripravljene sprejeti v svojo družino. Imajo izkušnje in zaupanje, da lahko sprejmejo tudi take otroke. Za te otroke se posvojiteljske družine ne odločijo. Ali je potem, če starši nimajo pogojev zanje, boljša namestitev v zavod? Rejniška družina jih sprejme take, kot so, jim pomaga, da se usposobijo za samostojno življenje, če je to mogoče. In velikokrat rejniške družine prevzamejo trajno skrb zanje tudi v odraslosti, saj mnogi med njimi niso sposobni samostojnega življenja zaradi invalidnosti.

Da je rejniška družina najboljša možnost za konkretnega otroka, je, poleg vseh drugih strokovnih opravil, pomembno delo individualne projektne skupine, kamor so vključeni vsi pomembni za otroka (socialna delavka, rejniška družina, rejnec, matična družina idr.), ki delajo projekt za otroka, vedno znova, ob vseh pomembnih odločitvah za otroka. IPS dela za najboljšo korist otroka, kar konkretno obsega: zdravje otroka, čustveni razvoj in vedenje, družbene in družinske odnose ter odnose z vrstniki,

skrb zase in možnost doraslosti, identiteta otroka, izobraževanje, poklicno usposabljanje in zaposlitev ter družbeni vtis.

Za dobro rejništvo je potrebno pravzaprav izpolnjevanje vseh strokovnih korakov, ki so opredeljeni v gradivu Vsebine dela in metodološki pristopi v rejništvu. Posebej bi poudarila še naslednje vsebine:

1. Pridobivanje in usposabljanje novih rejniških družin, saj brez njih ni rejništva, ter permanentno izobraževanje rejniških družin o otroku, družini in o specifičnih potrebah otroka.

2. Skupinsko delo z rejnicami in rejniki, kjer imajo priložnost za učenje iz izkušenj, se slišijo med seboj, si pomagajo, postajajo skupina za samopomoč.

3. Skupinsko delo z rejenci, še zlasti v obdobju pubertete, odraščanja, kjer je pomembno druženje v skupini, z vrstniki, s sebi enakimi, kjer imajo možnost potrditve, identifikacije.

4. Treba je zakonsko urediti rejništvo po 18. letu rejncem, ki se redno šolajo, saj otroci rejenci, ki so sredi šolanja, še niso pripravljene za samostojno življenje in potrebujejo še vedno materialno osnovo in strokovno pomoč, tako rejnec kot rejniška družina.

Tako sklepam svoj prispevek s trditvijo, da rejništvo ni dobro strokovno zastavljeno le, če je začasno, kratkotrajno, ampak je strokovno in človeško dobro za otroka tudi, če je dolgotrajno, stalno. Glede na to, da je to začasna rešitev, je mogoče vedno znova govoriti o starših, mogoča je vzpostaviti stike z njimi, mogoča je tudi vrnitev otroka v matično družino. Ob tem moramo seveda upoštevati otroka, njegove želje, potrebe, zmožnosti.

Minka Žiberna